

An Analysis of Household Saving in Trang Province

Pradthana Leekpai

M.Econ. (Economics), Lecturer,

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University

E-mail: pradthana.l@psu.ac.th

Abstract

The research aims to study the household saving behaviors in Trang province and the factors influential to their saving. The sample consisted of 398 households in Trang and the research is conducted by means of simple sampling. The data of the study is derived from questionnaires designed by the researcher. The statistics patterns employed in data analysis are the basic statistics and the multiple regression. The findings reveal that most of households in Trang at least make a saving of 2,500 baht per month, mostly in a form of cash. The main objective of saving is for their own education, their children and the persons under their supervision. The factors significantly effecting the family saving behaviors, with the statistics value of .05, are the family income, the number of family independents and the education of the family's leaders, respectively.

Keywords: household, saving, saving behaviors, Trang province

การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง

ปรารถนา หลีกภัย

ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์) อาจารย์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: pradthana.l@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครัวเรือนในจังหวัดตรัง จำนวน 398 ครัวเรือน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ คือ สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ครัวเรือนในจังหวัดตรัง ส่วนใหญ่มีการออมต่อเดือนไม่เกิน 2,500 บาท โดยที่ส่วนใหญ่ครัวเรือนจะออมโดยการถือเงินเป็นเงินสด และส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการศึกษาของตนเอง หรือบุตรหรือผู้อยู่ในอุปการะ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยรายได้ของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน และปัจจัย การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

คำสำคัญ: การออม, ครัวเรือน, จังหวัดตรัง, พฤติกรรมการออม

บทนำ

การออมเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ การออมเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับการลงทุน ซึ่งในประเทศกำลังพัฒนามักจะมีปัญหาการออมภายในประเทศ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เงินทุนภายในประเทศ ทำให้ต้องมีการพึ่งพาเงินทุน จากต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา คือ ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด

ในภาพรวมของประเทศไทย เมื่อพิจารณาข้อมูลในระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 จากธนาคารแห่งประเทศไทย (2543; 2544; 2545; 2546 และ 2547) พบว่า เงินออมภายในประเทศมีเพียงพอต่อความต้องการเงินทุนภายในประเทศ

เพื่อทำการลงทุน ทำให้ไม่มีปัญหาการออมของประเทศที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการเงินทุนภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการที่ประเทศมีเงินออมไม่เพียงพอต่อความต้องการเงินทุนภายในประเทศ และประเทศไทยจะต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว การพัฒนาเงินออมของประเทศให้มีความสำคัญ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเงิน ออมของภาคเอกชนโดยภาคครัวเรือน ซึ่งนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญของเงินออมภายในประเทศ

สำหรับจังหวัดตรังซึ่งเป็นจังหวัดทางภาคใต้ของ

ไทยและเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย ยาวตลอดแนวเขตจังหวัดถึง 119 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 4,918 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาข้อมูลในปี พ.ศ. 2547 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2547) พบว่า จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย โดยจังหวัดตรังมีประชากรรวม 596,087 คน และครัวเรือนในจังหวัดตรังมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละ 17,038 บาทต่อครัวเรือน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 13,768 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในจังหวัดตรัง พบว่า ครัวเรือนในจังหวัดตรังมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 3,270 บาท และเมื่อพิจารณาเชื่อมโยงไปถึงข้อมูลการออมของครัวเรือนในรูปแบบเป็นเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543; 2544; 2545; 2546 และ 2547) พบว่า จังหวัดตรังมีการออมเป็นเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลาดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย เป็นจังหวัดที่ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 3,270 บาท และเป็นจังหวัดที่มีการออมเป็นเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของครัวเรือน และปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน เพื่อที่จะได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการออมของครัวเรือนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน

ในจังหวัดตรัง

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรังเท่านั้น
2. รูปแบบการออมในสถาบันการเงินที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำแนกออกเป็น 4 รูปแบบ คือ เงินฝากธนาคาร เงินฝากบริษัทเงินทุน เงินฝากสหกรณ์ และเงินฝากกองทุนหมู่บ้าน
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ปัจจัย คือ รายได้ของครัวเรือน จำนวนสมาชิกของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน อายุหัวหน้าครัวเรือน และการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การออม หมายถึง การเก็บสะสมเงินที่ละเล็กทีละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสะสมเงินเพื่อให้พอกพูนในระยะสั้น เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน โดยมีวิธีการสะสมเป็นเงินฝากธนาคารและบริษัทเงินทุน ซึ่งการออมจะมีความเสี่ยงต่ำมีสภาพคล่องสูง และมีผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พาวีช รัตนโกมล (2526) ได้ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยอาศัยข้อมูลจากโครงการสำรวจการออมทรัพย์ทั่วราชอาณาจักร ซึ่งจัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2533 ผลการศึกษาพบว่า รายได้เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือน โดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับตัวแปรการมีอสังหาริมทรัพย์ไว้ในครอบครอง ในขณะที่ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการออม อัญชลี จันทร์ดี (2529) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อออมของประเทศ ไทย โดยใช้ข้อมูล อนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2513-2527

จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการศึกษาพบว่า ภาษีเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการกำหนดการออม โดยมีความสัมพันธ์ทิศทาง ตรงข้ามกับการออม ขณะที่ ปวีตรา เบญจกุล (2531) ศึกษาโครงสร้างและแนวโน้มของการออมของภาคเอกชนและภาษีอากร โดยใช้ข้อมูลหุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2513-2539 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า การออมจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้อัตราส่วนและอัตราดอกเบี้ย

พลพิภพ ไชยรพ (2534) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2514-2533 ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนรายได้ออมมากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนของระดับรายได้ออม เปรียบเทียบหรือรายได้ออมต่อรายได้ออมในปีที่ผ่านมา รองลงมา คือ การใช้จ่ายของภาครัฐบาลต่อรายได้ออมทางตรงต่อรายได้ออม ภาษีทางอ้อมต่อรายได้ออม อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง แนวโน้มของเวลา และการบริโภคของภาคเอกชนต่อรายได้ออม ตามลำดับ สนธยา นริสศิริกุล (2535) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อออมภาคครัวเรือนไทย จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ คือ รายได้ออมต่อหัวจากแรงงาน อัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงิน และสินทรัพย์ถาวรสุทธิ สำหรับเหตุผลส่วนใหญ่ในการออมในรูปสินทรัพย์ทางการเงิน คือ การคำนึงถึงความปลอดภัยและผลตอบแทนจากการออม ส่วนเหตุผลในการออมในรูปเงินฝากกับสถาบันการเงิน คือ ความพอใจในด้านบริการต่างๆ และทางด้านความเสี่ยง สำหรับเหตุผลในการออมนอกสถาบันการเงิน คือ ผลตอบแทนซึ่งได้รับมากกว่าการออมในสถาบันการเงิน ทางด้านวัตถุประสงค์ในการออมนั้น ส่วนใหญ่ต้องการออมเงินไว้เพื่อเป็นทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล เพื่อใช้ในยามชรา และเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์

เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2538) ศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน คือ รายได้ และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน ส่วนอายุของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีผลต่อการออมวัตถุประสงค์ในการออม คือ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย ยามชรา หรือยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน และเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณารูปแบบการออม พบว่า รูปแบบที่สำคัญของการออมของครัวเรือน คือ การออมในรูปทรัพย์สินสภาพคล่อง ซึ่งได้แก่ การถือเงินเงินสด หรือการฝากกับสถาบันการเงิน

อรวรรณ ยี่สาร (2538) ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและต่างจังหวัด โดยแยกประชากรออกเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ออมต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน และครัวเรือนที่มีรายได้ออมตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือน โดยใช้ข้อมูลตามโครงการสำรวจเงินออมของฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2535-2536 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ครัวเรือนที่มีรายได้ออมต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ออมชั่วคราวของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ออมตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือน ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ออมชั่วคราวของครัวเรือน อสังหาริมทรัพย์ เพศของหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในต่างจังหวัด ครัวเรือนที่มีรายได้ออมต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ออมชั่วคราวของครัวเรือน ทรัพย์สินทางการเงิน สุทธิ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ออมตั้งแต่ 15,000

บาท/เดือน ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน สุทธิระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

ชาโรณี ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) ศึกษาถึงปัจจัยสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน และวัตถุประสงค์ของการออมภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนของจังหวัดเชียงใหม่ คือ รายได้ของครัวเรือน ขนาดครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงและขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางตรงข้าม สำหรับวัตถุประสงค์ในการออมของครัวเรือน พบว่า มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือยามชรา

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครัวเรือนในจังหวัดตรัง ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าครัวเรือนในจังหวัดตรังในปี พ.ศ. 2547 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548) มีจำนวน 164,184 ครัวเรือนเมื่อคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการกำหนดให้มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 0.05 และใช้สูตรของ Yamane (ประกอบ กรรณสูตร, 2535, 11) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 ครัวเรือน โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนของครัวเรือนในการให้ข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน และส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการออมของครัวเรือน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รับข้อมูลแบบสอบถามแล้ว ได้นำข้อมูลที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านรายได้ของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนสมาชิกของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน ปัจจัยอายุหัวหน้าครัวเรือน และปัจจัยการศึกษา หัวหน้าครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง

ผลการวิจัย

จากแบบสอบถามที่ได้รับจากครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 ชุด เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า เป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.5 ซึ่งปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ ช่วง 41-50 ปี รองลงมา คือ ช่วง 31-40 ปี และช่วง 51-60 ปี หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา คือ การศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 /ปวช. ตามลำดับ โดยที่หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และอาชีพรับจ้าง/แรงงาน ตามลำดับ ครัวเรือนโดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน คือ 5 คนขึ้นไป รองลงมา คือ 4 คน และจำนวน 3 คน ตามลำดับ สำหรับจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ คือ 2 คน รองลงมา คือ 1 คน และจำนวน 3 คน ตามลำดับ โดยที่ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน คือ ช่วง 5,001-10,000 บาท รองลงมา คือ ช่วง 10,001-15,000 บาทและ

ช่วง 15,001-20,000 บาท ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 1 และช่วง 7,501-10,000 บาท ตามลำดับดังแสดงโดย ตาราง 2 และหากพิจารณาการออมของครัวเรือน ส่วนใหญ่การออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนใน จังหวัดตรัง คือ ไม่เกิน 2,500 บาท รองลงมา คือ การออม ส่วนใหญ่ครัวเรือนจะออมเป็นเงินสดไว้กับตนเอง รองลงมา คือ การออมในรูปแบบเป็นเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน อยู่ในช่วง 2,501-5,000 บาท ดังแสดงโดยตาราง 3

ตาราง 1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุของหัวหน้าครัวเรือน		
21-30 ปี	37	9.7
31-40 ปี	97	25.5
41-50 ปี	125	32.9
51-60 ปี	85	22.4
มากกว่า 60 ปี	36	9.5
รวม	380	100.0
2. สถานภาพของหัวหน้าครัวเรือน		
โสด	54	14.2
สมรส	304	80.0
ม่าย/หย่าร้าง	22	5.8
รวม	380	100.0
3. ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน		
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	93	24.4
ประถมศึกษาปีที่ 6	39	10.3
มัธยมศึกษาปีที่ 3	50	13.2
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช.	74	19.5
อนุปริญญา/ปวส.	30	7.9
ปริญญาตรี	88	23.2
ปริญญาโท	6	1.6
รวม	380	100.0
4. อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน		
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	191	50.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	58	15.3
พนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน	13	3.4
เกษตรกร	40	10.5

ตาราง 1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับจ้าง/แรงงาน	46	12.1
อาชีพอื่นๆ	32	8.4
รวม	380	100.0
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 คน	16	4.2
2 คน	31	8.2
3 คน	79	20.8
4 คน	110	28.9
ตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป	144	37.9
รวม	380	100.0
6. จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน		
0 คน	65	17.1
1 คน	80	21.1
2 คน	117	30.8
3 คน	78	20.5
4 คน	28	7.4
ตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป	12	3.2
รวม	380	100.0
7. รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	46	12.1
5,001-10,000 บาท	97	25.5
10,001-15,000 บาท	75	19.7
15,001-20,000 บาท	59	15.5
20,001-25,000 บาท	24	6.3
25,001-30,000 บาท	50	13.2
30,001 บาท ขึ้นไป	29	7.6
รวม	380	100.0

หากพิจารณาสาเหตุของการออมในสถาบันการเงิน สาเหตุหลัก 3 สาเหตุ คือ ความมั่นใจในความมั่นคงของสถาบันการเงิน และมีความสะดวกกับการออมในสถาบันการเงิน รองลงมา คือ สาเหตุเนื่องจากมีความมั่นใจในความปลอดภัยของสถาบันการเงิน และมีความพอใจในบริการของสถาบันการเงิน ตามลำดับ ดังแสดงโดยตาราง 4

และหากพิจารณาสาเหตุของการออมนอกสถาบันการเงิน สาเหตุหลัก 3 สาเหตุ คือ เนื่องจากมีความไม่สะดวกในด้านต่างๆ ที่จะมีการออมกับสถาบันการเงิน รองลงมา คือ สาเหตุเนื่องจากมีเงินออมน้อยไม่คุ้มกับการออมในสถาบันการเงิน และสาเหตุที่ไม่พอใจในผลตอบแทนของสถาบันการเงิน ตามลำดับ ดังแสดงโดยตาราง 5

ตาราง 2 การออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

การออม	จำนวน	ร้อยละ
0-2,500 บาท	179	47.1
2,501-5,000 บาท	117	30.8
5,001-7,500 บาท	20	5.3
7,501-10,000 บาท	43	11.3
10,001-12,500 บาท	4	1.1
12,501-15,000 บาท	14	3.7
15,001 บาท ขึ้นไป	3	0.8
รวม	380	100.0

ตาราง 3 รูปแบบการออมของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
เงินฝากธนาคาร	156	35.0
เงินฝากสหกรณ์	27	6.1
เงินฝากบริษัทเงินทุน	3	0.6
เงินฝากกองทุนหมู่บ้าน	30	6.7
การเล่นแชร์	71	15.9
เก็บเป็นเงินสดไว้กับตัว	159	35.7
รวม	446	100.0

ตาราง 4 สาเหตุของการออมในสถาบันการเงินของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจในผลตอบแทนของสถาบันการเงิน	64	13.7
พอใจในบริการของสถาบันการเงิน	51	10.9
มีความมั่นใจในความมั่นคงของสถาบันการเงิน	121	25.9
มีความสะดวกกับการออมในสถาบันการเงิน	121	25.9
มีความมั่นใจในความปลอดภัยของสถาบันการเงิน	110	23.6
อื่น ๆ	0	0.0
รวม	467	100.0

หากพิจารณาวัตถุประสงค์ของการออมของครัวเรือน สาเหตุหลัก 3 สาเหตุ คือ วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษารองเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ รองลงมา คือ

วัตถุประสงค์เพื่อสำรองไว้ใช้ในการเจ็บป่วย และ เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพตามลำดับ ดังแสดงโดยตาราง 6

ตาราง 5 สาเหตุของการออมนอกสถาบันการเงินของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
มีเงินออมน้อยไม่คุ้มกับการออมในสถาบันการเงิน	81	37.0
อ่านหนังสือไม่ออก และ/หรือเขียนหนังสือไม่ได้	0	0.0
ไม่มั่นใจในความปลอดภัยของสถาบันการเงิน	9	4.1
ไม่พอใจในผลตอบแทนของสถาบันการเงิน	32	14.6
ไม่มั่นใจในความมั่นคงของสถาบันการเงิน	3	1.4
ไม่เข้าใจวิธีการออมทรัพย์กับสถาบันการเงิน	1	0.4
ไม่สะดวกในด้านต่างๆ ที่จะออมกับสถาบันการเงิน	93	42.5
อื่น ๆ	0	0.0
รวม	219	100.0

ตาราง 6 วัตถุประสงค์ของการออมของครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ	230	24.2
เพื่อใช้ในการเจ็บป่วย	215	22.6
เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพในอนาคต	172	18.1
เพื่อใช้ในยามชรา	154	16.2
เพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นต้น	52	5.5
เพื่อหาผลประโยชน์	28	2.9
เพื่อซื้อสินค้าถาวร เช่น รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ เป็นต้น	35	3.7
เพื่องานสังคม	26	2.7
เพื่อเป็นหลักประกันในการขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน	29	3.0
เพื่อซื้อของประดับมีค่าต่างๆ	10	1.1
อื่น ๆ	0	0.0
รวม	951	100.0

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน

การหากลุ่มของตัวแปรที่สามารถอธิบายการออมของครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยมีตัวแปรอิสระ คือ รายได้ของครัวเรือน จำนวนสมาชิกของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน อายุหัวหน้าครัวเรือน และการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และตัวแปรตาม คือ การออมของครัวเรือน ได้ค่าสถิติ $F = 52.198$ และค่า $Sig = 0.000$ นั่นคือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมี

ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การสร้างสมการถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรังโดยใช้วิธี Enter และตัดตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ออกไปด้วยการทดสอบเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์ของทุกตัวแปร ทุกตัวว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือไม่ ซึ่งต้องมีค่า $Sig < 0.05$

เมื่อพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) มีค่า

เท่ากับ 0.641 นั่นคือ ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันร้อยละ 64.10 และค่าสัมประสิทธิ์แห่งการตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.411 นั่นคือ ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน และปัจจัยการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สามารถอธิบายการออมของครัวเรือนได้ร้อยละ 41.10 ที่เหลือร้อยละ 58.90 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่น ดังแสดงโดยตาราง 7

ดังนั้น สมการถดถอยพหุคูณนี้ ได้แก่

$$S = -1,987.762 + 0.176 Y - 354.606 D + 318.532 E$$

โดยที่

S คือ การออมของครัวเรือน

Y คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

D คือ จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน

E คือ การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง คือ ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน และปัจจัยการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่ครัวเรือนจะออมเป็นเงินสดไว้กับตนเอง รองลงมา คือ การออมในรูปแบบ

เป็นเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2538) ที่พบว่า รูปแบบที่สำคัญของการออมของครัวเรือน คือ การถือเงินสด หรือ การฝากกับสถาบันการเงิน

หากพิจารณาสาเหตุของการออมในสถาบันการเงิน สาเหตุหลัก 3 สาเหตุ คือ ความมั่นใจในความมั่นคงของสถาบันการเงิน และมีความสะดวกกับการออม ในสถาบันการเงิน รองลงมา คือ สาเหตุเนื่องจากมีความมั่นใจในความปลอดภัยของสถาบันการเงิน และมีความพอใจในบริการของสถาบันการเงินตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสนธยา นริสศิริกุล (2535) ที่พบว่า เหตุผลในการออมกับสถาบันการเงิน คือ ความพอใจในด้านบริการต่างๆ และทางด้านความเสี่ยง

หากพิจารณาสาเหตุของการออมนอกสถาบันการเงิน สาเหตุหลัก 3 สาเหตุ คือ เนื่องจากมีความไม่สะดวกในด้านต่างๆ ที่จะมีการออมกับสถาบันการเงิน รองลงมา คือ สาเหตุเนื่องจากมีเงินออมน้อยไม่คุ้มกับการออมในสถาบันการเงิน และสาเหตุที่ไม่พอใจในผลตอบแทนของสถาบันการเงิน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสนธยา นริสศิริกุล (2535) ที่พบว่า เหตุผลในการออมนอกสถาบันการเงิน คือ ผลตอบแทนซึ่งได้รับมากกว่าการออมในสถาบันการเงิน

หากพิจารณาวัตถุประสงค์ของการออมของครัวเรือน สาเหตุหลัก 3 สาเหตุ คือ วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ รองลงมา คือ วัตถุประสงค์เพื่อสำรองไว้ใช้ในการเจ็บป่วย และเพื่อเป็น

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือน	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	
ค่าคงที่	-1,987.762	975.684		-2.037	0.042
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.176	0.015	0.538	11.683	0.000
จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน	-354.606	166.633	-0.126	-2.128	0.034
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	318.532	97.149	0.158	3.279	0.001

F = 52.198, Sig = 0.000, R = .641, R^2 = .411

เงินทุนในการประกอบอาชีพ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสนธยา นริสศิริกุล (2535) ที่พบว่าวัตถุประสงค์ในการออม คือ ต้องการออม เพื่อเป็นทุนการศึกษา เพื่อการรักษาพยาบาล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล (2538) ที่พบว่าวัตถุประสงค์ในการออม คือ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามชรา/ยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน และเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาริณี ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) ที่กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการออมของครัวเรือน คือ เพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย หรือยามชรา

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง

เมื่อพิจารณาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยรายได้ของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนสมาชิกของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน ปัจจัยอายุหัวหน้าครัวเรือน และปัจจัยการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง คือ ปัจจัยรายได้ของครัวเรือน ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน และปัจจัยการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

เมื่อพิจารณาปัจจัยรายได้ของครัวเรือน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันนั้น ผลการศึกษาจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของพวิรัช รัตนโกมล (2526) ปวีตรา เบญจกุล (2531) สนธยา นริสศิริกุล (2535) และเสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล (2538) ที่พบว่า รายได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือน โดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนนั้น ผลการศึกษาจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาริณี ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง

สำหรับปัจจัยการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนนั้น ผลการ

ศึกษา จะสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรรพรรณ ยี่สาร (2538) ที่พบว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน และการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

การเสนอแนะที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จะอาศัยผลจากการวิจัยเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าการออมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับรายได้ ของครัวเรือนและการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น หากรัฐบาลต้องการที่จะเพิ่มเงินออมภายในประเทศให้มีมากขึ้น เพื่อที่จะทำให้เงินออมภายในประเทศมีเพียงพอกับความต้องการเงินทุนภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายหรือมาตรการใดๆ ที่จะส่งเสริมให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องมีนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่จะยกระดับการศึกษา ของครัวเรือน สำหรับการที่รัฐบาลพยายามชักชวน ให้ครัวเรือนมีการออมมากขึ้น โดยการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ถึงแม้ว่าจะมีผลทำให้ การออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นในระยะสั้นบ้าง แต่จะไม่สามารถทำให้การออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นในระยะยาวได้

เอกสารอ้างอิง

- ชาริณี ฉัตรไชยสิทธิกุล. (2543). การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2543). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2543. กรุงเทพฯ ฯ: ธนาคารฯ.
- _____. (2544). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2544. กรุงเทพฯ ฯ: ธนาคารฯ.
- _____. (2545). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2545. กรุงเทพฯ ฯ: ธนาคารฯ.
- _____. (2546). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2546. กรุงเทพฯ ฯ: ธนาคารฯ.

- _____. (2547). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2547. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารฯ.
- _____. (2548). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2548. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารฯ.
- ประคอง กรรณสูต. (2535). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปวีตรา เบญจกุล. (2531). ผลการออมและภาวการณ์ที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พาวิชช์ รัตนโกมล. (2526). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พลพิภพ ไชยรพ. (2534). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของประเทศไทย. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สนธยา นริสกุล. (2535). การวิเคราะห์การออมภาคครัวเรือนไทยปี พ.ศ. 2517-2533. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล. (2538). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมภาคอีสาน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2543). รายงานสถิติจังหวัด ตรัง พ.ศ. 2543. ตรัง: สำนักงานฯ.
- _____. (2544). รายงานสถิติจังหวัดตรัง พ.ศ. 2544. ตรัง: สำนักงานสถิติจังหวัดตรัง.
- _____. (2545). รายงานสถิติจังหวัดตรัง พ.ศ. 2545. ตรัง: สำนักงานฯ.
- _____. (2546). รายงานสถิติจังหวัดตรัง พ.ศ. 2546. ตรัง: สำนักงานฯ.
- _____. (2547). รายงานสถิติจังหวัดตรัง พ.ศ. 2547. ตรัง: สำนักงานฯ.
- _____. (2548). รายงานสถิติจังหวัดตรัง พ.ศ. 2548. ตรัง: สำนักงานฯ.
- อรรณณ ยี่สาร. (2538). พฤติกรรมการออมของครัวเรือน: วิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง ปี 2535/2536. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี จันทร์ดี. (2529). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.